

О. К. Напреєнко

**ПСИХІАТРИЧНА НАУКА В УКРАЇНІ У 2013 РОЦІ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ
(за даними Проблемної комісії «Психіатрія» МОЗ і НАМН України)**

А. К. Напреєнко

**ПСИХІАТРИЧЕСКАЯ НАУКА В УКРАИНЕ В 2013 ГОДУ И НАПРАВЛЕНИЯ ЕЁ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
(по данным Проблемной комиссии «Психиатрия» МЗ и НАМН Украины)**

О. К. Napreyenko

**PSYCHIATRIC SCIENCE IN UKRAINE IN 2013 AND THE DIRECTIONS OF ITS IMPROVEMENT
(by data of Problem commission "Psychiatry" of the Ministry of Health and National Academy
of Medical Science of Ukraine)**

Проаналізовано проекти і звіти про виконання НДР, подані науковими психіатричними центрами на розгляд до Проблемної комісії «Психіатрія» МОЗ і НАМН України в 2013 році. Констатовано поліпшення відповідних показників, порівняно з 2012 роком, за такими напрямками як кількість і якість планованих досліджень та досліджень, що розробляються, помітне збільшення кількості профільних докторських і кандидатських дисертацій, певний прогрес в активізації та різноманітності форм впровадження науково обґрунтованих рекомендацій в установах практичної охорони здоров'я, учбових програмах вищих навчальних закладів. Привернено увагу до необхідності ефективнішої розробки питань удосконалення організації психіатричної та медико-психологічної допомоги, «перенесення» більшої її частини в амбулаторні умови, структури сімейної медицини і сільської місцевості, поліпшення психолого-психіатричної допомоги психічно хворим дітям, особам з суїцидальними тенденціями, хворим на ВІЛ-СНІД, туберкульоз, інші інфекційні, а також соматичні захворювання. При цьому вказано на важливість використання при виконанні НДР сучасних нейрофізіологічних, генетичних, інших лабораторних, а також епідеміологічних методів дослідження. Найважливішою складовою комплексного підходу до вдосконалення комплексної медичної допомоги визнано подальшу інтенсифікацію підготовки сімейних лікарів і суміжних фахівців у галузі психопатології на переддипломному та післядипломному етапах їх навчання, а також розробку та впровадження освітніх програм для родичів психічно хворих і для широких верств населення з метою відпрацювання в останній прагнення і навичок здорового способу життя, психогієни і психопрофілактики.

Ключові слова: Україна, наука, психіатрія, 2013 рік, досягнення, недоліки, шляхи вдосконалення

Проанализированы проекты и отчеты о выполнении НИР, поданные научными психиатрическими центрами на рассмотрение в Проблемную комиссию «Психиатрия» МЗ и НАМН Украины в 2013 году. Констатировано улучшение соответствующих показателей, в сравнении с 2012 годом, по таким направлениям как количество и качество планируемых и разрабатываемых исследований, заметное увеличение числа профильных докторских и кандидатских диссертаций, определенный прогресс в активизации и разнообразии форм внедрения научно обоснованных рекомендаций в учреждениях практического здравоохранения, учебных программах вузов. Обращено внимание на необходимость более эффективной разработки вопросов совершенствования организации психиатрической и медико-психологической помощи, «переноса» большей ее части в амбулаторные условия, структуру семейной медицины и сельскую местность, улучшения психолого-психиатрической помощи психически больным детям, лицам с суицидальными тенденциями, ВИЧ-СПИДом, туберкулезом, другими инфекционными, а также соматическими заболеваниями. При этом указано на важность использования при выполнении НИР современных нейрофизиологических, генетических, других лабораторных, а также эпидемиологических методов исследования. Важнейшей составляющей комплексного подхода к совершенствованию комплексной медицинской помощи признана дальнейшая интенсификация подготовки семейных врачей и смежных специалистов в области психопатологии на додипломном и последипломном этапах их обучения, а также разработка и внедрение образовательных программ для родственников психически больных и для широких слоев населения с целью отработки и последних стремления и навыков здорового образа жизни, психогигиены и психопрофилактики.

Ключевые слова: Украина, наука, психиатрия, 2013 год, достижения, недостатки, пути совершенствования

Projects and reports on the implementation of scientific and research studies, scientific psychiatric centers submitted for consideration to the problem commission «Psychiatry» MoPH and NAMS of Ukraine in 2013 were analyzed. Ascertained improvement of relevant indicators in comparison with 2012, in areas such as the quantity and quality of planned and developed research profile marked increase of doctors and candidates theses, some progress in promoting and implementing a variety of forms of scientific advice in practical public health institutions, educational programs of universities. Drew attention to the needing for more effective development issues to improve the organization of psychiatric and medical and psychological assistance, «transfer» a greater part in the outpatient conditions, in the structure of family medicine and countryside, improving the psychological and psychiatric care for mentally ill children, people with suicidal tendencies, HIV-AIDS, tuberculosis and other infectious and somatic diseases. At the same time indicated the importance of research at realization using modern neurophysiologic, genetic, other laboratory and epidemiological methodic. The most important component of combined approach to improving integrated care recognized further intensification of physicians and other professionals training in the field of psychopathology at undergraduate and postgraduate stages of their training. Development of educational programs with implementation for relatives of the psychiatric patients and the general population through the media should help to forming aspirations and skills for a healthy lifestyle and psychoprophylaxis.

Key words: Ukraine, science, psychiatry, 2013 year, achievements, defects, directions of its improvement

До магістральних шляхів підвищення рівня психіатричної допомоги населенню відносять наукову розробку актуальних проблем психіатричної теорії та практики і активне впровадження результатів подібних досліджень в установах охорони здоров'я [5, 6, 8]. В даній статті наведено результати аналізу змісту та кількості поданих у 2013 році на рецензію до Проблемної комісії «Психіатрія» МОЗ і НАМН України (далі — Комісія) проєктів і результатів науково-дослідних робіт (НДР) вітчизняних спеціалістів в галузі загальної, дитячої, соціальної та судової психіатрії, наркології, психотерапії, медичної психології, сексології, організації психіатричної допомоги та ін. Робота Комісії в цьому напрямку здійснювалася відповідно до спільного наказу МОЗ та АМН (нині — НАМН) України від 11.03.2010 за № 219/12, яким затверджено «Положення про проблемні комісії МОЗ та АМН України» і відповідно до наказу МОЗ та АМН України від 26.03.2010 за № 1.09-66, що затвердив склад Комісії у кількості 11 провідних науковців-психіатрів України. Працюючи над поданими документами та вирішуючи інші завдання, члени Комісії здійснювали:

1. Аналіз результатів вітчизняних наукових досліджень в галузі психіатрії, проведення порівняльної оцінки стану української та закордонної психіатричної науки; розробку рекомендацій науковим психіатричним центрам щодо відповідності організації НДР чинним в Україні нормативно-правовим документам [1—4, 7] і затвердженим пріоритетним напрямкам розвитку теоретичної та практичної психіатрії в Україні на 2012—2014 роки.

3. Рецензування і прийняття рішень щодо рекомендації планування НДР (у тому числі дисертаційних робіт) науковими установами та освітніми закладами, а також клопотань на фінансування цих розробок.

4. Розгляд, затвердження та рекомендація до друку і впровадження в систему практичної охорони здоров'я та навчальний процес вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів України методичних рекомендацій, інформаційних листів і нововведень, підручників, навчальних посібників, керівництв для лікарів, медичних психологів, заявок на патенти на корисні моделі, навчальних і освітніх програм тощо.

5. Складання аналітичних довідок про стан вітчизняної і світової психіатричної науки та перспективи її розвитку, виступи з узагальнюючими доповідями на Вчених Радах МОЗ та НАМН України.

6. Участь у підготовці та проведенні профільних наукових і науково-практичних форумів. Виступи на них членів Комісії з доповідями про стан і перспективи розвитку вітчизняної психіатричної та медико-психологічної науки.

7. Публікація у фахових виданнях статей про шляхи оптимізації науково-дослідної роботи в галузі психіатрії, наркології, медичної психології, сексології, організації психіатричної допомоги та ін.

8. Організація виступів психіатрів і суміжних спеціалістів у засобах масової інформації задля поширення в різних верствах населення науково-популярних знань щодо здорового способу життя, психогігієни та психопрофілактики.

В 2013 р. було розглянуто 79 наведених нижче проєктів НДР, звітів по тих, які продовжують виконуватися або завершені, та зроблено висновки Комісії по них:

1. Про доцільність планування (або продовження) і фінансування 17 НДР кафедр медичних університетів, медичних академій і підрозділів НДІ, а також висновки щодо 2 завершених НДР. Серед тем слід визнати наступні:

1.1. «Міжпівкульна нейропсихофармакологія: домінанта ліво-правопівкульна дія антидепресантів».

1.2. «Механізми формування обмежень життєдіяльності внаслідок когнітивної дисфункції при артеріальній гіпертензії».

1.3. «Клініко-патогенетичні особливості перебігу та лікування соматичної та ендокринної патології у наркозалежних хворих».

1.4. «Клініко-патогенетичні, імунологічні особливості перебігу опіоїдної залежності у жінок».

1.5. «Особливості неспсихотичних психічних розладів у пацієнтів в умовах соціально-економічної трансформації та розробка моделі комплексної медичної та медико-психологічної допомоги».

1.6. «Розробка комплексної системи організації медико-соціальної допомоги при психічних розладах з високими рівнями інвалідизації (на прикладі шизофренії та розладів спектра аутизму)».

1.7. «Розробка скринінгового і моніторингового інструментарію діагностики психічних розладів у пацієнтів з хронічними неінфекційними захворюваннями на етапі первинної ланки медичної допомоги».

1.8. «Судово-психіатрична оцінка станів залежності від алкоголю в цивільному процесі».

1.9. «Розробка моделі та алгоритму надання медико-соціальної допомоги підліткам з адиктивною поведінкою, що вживають психоактивні речовини».

1.10. «Розробка методичних принципів застосування примусових заходів медичного характеру у виді надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку».

1.11. «Розробка клінічних та соціально-психологічних показань та протипоказань до зміни (корекції) статевої належності в осіб з транссексуалізмом».

1.12. «Аналіз системи медичного менеджменту в галузі охорони психічного здоров'я населення України».

1.13. «Розробка комплексної моделі надання геронтопсихіатричної та паліативної допомоги».

1.14. «Розробка діагностичного комплексу психофізіологічної оцінки надійності професійної діяльності водіїв».

1.15. «Молекулярні та церебральні механізми когнітивних розладів як прояв радіаційного старіння».

Негативних рішень комісії щодо цих запитів, після виправлення непринципових недоліків, не було.

2. Розглянуто матеріали до планування 3 докторських та 30 кандидатських дисертацій:

2.1. «Порушення сімейного функціонування при невротичних розладах у жінок (причини, механізми розвитку, прояви, психокорекція)» — докторська.

2.2 «Судово-психіатрична оцінка осіб, які скоїли правопорушення на сексуальному підґрунті» — докторська.

2.3. «Депресії у хворих з алкогольною залежністю (клініка, діагностика, лікування та медико-соціальна реабілітація)» — докторська.

2.4. «Гендерний підхід в комплексній психофармако-терпії параноїдної форми шизофренії» — кандидатська.

2.5. «Психофармакотерапія алкогольної залежності у жінок з урахуванням дисгармонійних особливостей їх гендерного статусу» — кандидатська.

2.6. «Етапність та організація допомоги хворим на алкогольну залежність як чинник формування ремісії» — кандидатська.

2.7. «Обґрунтування та диференційоване застосування озонотерапії у хворих на алкогольну залежність» — кандидатська.

2.8. «Психічні розлади у хворих на гіпертензивну енцефалопатію: клініка, діагностика, лікування» — кандидатська.

2.9. «Клініка, діагностика та психотерапевтична корекція розладів адаптації у жінок, що народили недоношену дитину» — кандидатська.

2.10. «Клініко-психопатологічні та патопсихологічні характеристики пацієнтів з шизофренією та шизофреноподібними психозами, поєднаними з вживанням канабіноїдів» — кандидатська.

2.11. «Непсихотичні психічні розлади у хворих на панкреатит (клініка, діагностика, реабілітація)» — кандидатська.

2.12. «Електросудомна терапія афективних розладів у хворих із залежністю від психоактивних речовин» — кандидатська.

2.13. «Гіпноусугестивна психотерапія в системі психосоціальної реабілітації хворих на тривожно-фобічні розлади» — кандидатська.

2.14. «Непсихотичні психічні розлади у пацієнтів з віддаленими наслідками закритих черепно-мозкових травм» — кандидатська.

2.15. «Особливості емоційних порушень у хворих на тривожні розлади» — кандидатська.

2.16. «Діагностика, лікування та профілактика повторної суїцидальної поведінки у хворих з екзогенними та ендогенними депресіями» — кандидатська.

2.17. «Клініко-психопатологічні та патопсихологічні закономірності формування суїцидальної поведінки у хворих із біполярними афективними розладами» — кандидатська.

2.18. «Депресивні розлади у чоловіків (клініко-психопатологічні і патопсихологічні особливості, діагностика, терапія)» — кандидатська.

2.19. «Патоморфоз резистентної до терапії залежності від алкоголю в умовах тривалого лікування інгібіторами ацетальдегіддегідрогенази» — кандидатська.

2.20. «Якість терапевтичних ремісій у осіб із залежністю від алкоголю в процесі лікування антиконвульсантами» — кандидатська.

2.21. «Психопатологічні особливості та особливості клінічного перебігу алкогольної залежності у військово-вслужбовців, звільнених у запас» — кандидатська.

2.22. «Клініко-психопатологічні особливості залежності від алкоголю при коморбідних аддикціях (на прикладі мешканців приміської зони мегаполісу)» — кандидатська.

2.23. «Стани залежності у хворих з наслідками черепно-мозкових травм (клініко-психопатологічна характеристика, діагностика, терапія)» — кандидатська.

2.24. «Клініко-психопатологічна характеристика осіб з запійними формами алкогольної залежності з урахуванням геліогеофізичних факторів та біологічних ритмів» — кандидатська.

2.25. «Клініко-психопатологічна характеристика запійних форм алкогольної залежності з урахуванням геліогеофізичних факторів та біологічних ритмів» — кандидатська.

2.26. «Сучасні особливості шизоафективного розладу (діагностика, прогноз, терапія на різних етапах захворювання)» — кандидатська.

2.27. «Особливості психофармакотерапії та медико-соціальної реабілітації хворих на шизофренію» — кандидатська.

2.28. «Оптимізація лікування та реабілітація хворих з обсесивно-компульсивним розладом» — кандидатська.

2.29. «Клініко-психопатологічний і патопсихологічний аналіз ефективності арт-терапії у хворих на шизофренію» — кандидатська.

2.30. «Невротичні розлади у чоловіків (патогенез, клініка, динаміка, лікування)» — кандидатська.

2.31. «Органічні непсихотичні психічні розлади у шахтарів внаслідок техногенних аварій (клініка, діагностика, лікування та реабілітація)» — кандидатська.

2.32. «Диференціальна діагностика і терапія болювого синдрому при соматоформних, невротичних та афективних розладах у підлітковому віці» — кандидатська.

Одному пошукувачеві наукового ступеня кандидата наук матеріали до планування дисертаційного дослідження були повернуті на доопрацювання.

У 2013 році відхилень спеціалізованими вченими радами і ДАК МОН України дисертаційних робіт зі спеціальностей 14.01.16 — «Психіатрія», 14.01.17 — «Наркологія» та 19.00.04 — «Медична психологія» не було.

Наведений в пунктах 1 і 2 перелік тем НДР наукових підрозділів і дисертаційних досліджень вказує на значний спектр важливих проблем психіатрії, наркології та медичної психології, які вивчають вітчизняні науковці. Проте, як буде вказано у висновках проведеного нами аналізу успішності наукової діяльності, існує нагальна потреба щодо вирішення ще цілої низки актуальних проблем, що існують у зазначених галузях вітчизняної медицини.

3. Розглянуто матеріали до видання і впровадження в навчальну та практичну діяльність 2 навчальних посібників, 9 методичних рекомендацій, 3 інформаційних листів, 6 нововведень і 1 патенту на корисну модель:

3.1. А. М. Скрипніков, Г. Т. Сонник, Л. В. Животовська, В. В. Шиндер «Фармакотерапія афективних порушень депресивного реєстру у хворих на епілептичну хворобу з сексуальною дисфункцією» — інформаційний лист.

3.2. О. О. Фільц, О. С. Фітькало «Комплексне лікування залежних від алкоголю шляхом поєданого впливу емоційно-стресової терапії з фармпрепаратами» — інформаційний лист.

3.3. І. Д. Спіріна, С. Ф. Леонов, Т. Й. Шустерман, Є. С. Феденко, С. В. Рокутов «Спосіб скринінгової діагностики психопатологічних порушень у хворих на кокартроз, які потребують ендопротезування» — інформаційний лист.

3.4. Є. В. Пальтовий, Б. В. Фік, І. В. Вільхова, Р. Н. Онисько, О. С. Фідькало, Ю. Я. Кривко «Спосіб моделювання поведінкових реакцій в експериментальних тварин при хронічному впливі опіоїдів» — нововведення.

3.5. О. А. Панченко, Л. В. Панченко, М. В. Гараж, О. Г. Садчикова «Спосіб оцінки когнітивних функцій в осіб з дисциркуляторною енцефалопатією при проходженні загальної повітряної кріотерапії» — нововведення.

3.6. О. А. Панченко, Л. В. Панченко, Т. Є. Чумак, О. В. Оніщенко, М. В. Гараж «Система реабілітації пацієнтів з непсихотичними психічними розладами із застосуванням загальної повітряної кріотерапії» — нововведення.

3.7. О. А. Панченко, Л. В. Панченко, В. В. Плохих, М. В. Гараж «Методика діагностики емоційно-особистісної сфери водіїв автомобільного транспорту» — нововведення.

3.8. О. А. Панченко, Л. В. Панченко, В. В. Плохих, М. В. Гараж «Методика психофізіологічної діагностики когнітивного компонента надійної професійної діяльності водіїв автомобільного транспорту» — нововведення.

3.9. А. П. Чуприков, І. В. Таршинов, В. Д. Мішиєв, Т. В. Чорна, Д. В. Зайцев «Розлади адаптації у дітей шкільного віку» — нововведення.

3.10. С. І. Табачников, К. Д. Гапонова, М. В. Маркова «Лікувально-реабілітаційний супровід хворих на алкогольну залежність у світлі її сучасного патоморфоза» — методичні рекомендації.

3.11. С. В. Римша, С. В. Теклюк «Раннє виявлення, діагностика та лікування депресивних розладів у пацієнтів загальномедичної практики» — методичні рекомендації.

3.12. Н. О. Марута, В. А. Абрамов, О. І. Лихолетов «Методичний комплекс для оцінки екзистенційно-особистісного відновлення хворих з першим психотичним епізодом» — методичні рекомендації.

3.13. Н. О. Марута, В. А. Абрамов, О. І. Лихолетов «Перший психотичний епізод: система екзистенційно-особистісного відновлення хворих» — методичні рекомендації.

3.14. Н. О. Марута, В. А. Абрамов, О. І. Лихолетов «Методичний комплекс для ретроспективної оцінки доманіфестного етапу при першому епізоді психозу» — методичні рекомендації.

3.15. Н. О. Марута, В. А. Абрамов, О. І. Лихолетов «Екзистенційно-гуманістична психотерапія у системі функціонального відновлення хворих з першим психотичним епізодом» — методичні рекомендації.

3.16. Н. О. Марута, В. А. Абрамов, О. І. Лихолетов «Інсайт-орієнтована психотерапія у хворих з першим психотичним епізодом» — методичні рекомендації.

3.17. Н. О. Марута, В. А. Абрамов, О. І. Лихолетов «Сенс перенесеного психіатричного досвіду у хворих з першим психотичним епізодом» — методичні рекомендації.

3.18. О. Є. Коваленко, Р. І. Кравченко, М. В. Маркова, Л. Г. Матвієць, І. А. Марценковський, Л. Ф. Матюха, О. В. Маяцька, О. К. Надута-Скринник, І. Я. Пінчук, О. О. Хаустова «Менеджмент медико-соціальних проблем пацієнтів з розумовою відсталістю на рівні первинної ланки медичної допомоги» — методичні рекомендації.

3.19. О. Г. Сиропятов «Психологія допроса военнопленных» — навчальний посібник.

3.20. О. И. Тихинова, С. С. Яновский «Супервизия в семейной психоаналитической психотерапии» — навчальний посібник.

3.21. С. Є. Казакова, І. Н. Коршко, В. В. Коршко, О. С. Мулигин, Н. М. Найш, Н. М. Стасенко, Н. І. Сухаревська. Патент на корисну модель № 71690 «Багатофункціональна оздоровча камера».

Негативних рішень за цими запитами не було.

4. Голова Комісії професор О. К. Напреенко прорецензував звіт Українського НДІ соціальної та судової психіатрії і наркології МОЗ України «Про науково-практичну діяльність за 2012 рік» і доповів результати вивчення цього звіту на засіданні Колегії МОЗ України.

5. Підготовлено 5 рецензій на навчальні програми:

5.1. Навчальна програма передатестаційного циклу з «Дитячої психіатрії» кафедри дитячої судової та соціальної психіатрії Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика.

5.2. Навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення «Сучасні стандарти надання психіатричної допомоги» (для керівників баз стажування лікарів-інтернів зі спеціальності «Психіатрія») тієї самої кафедри.

5.3. Навчальний план та програма спеціалізації за фахом «Судово-психіатрична експертиза» тієї самої кафедри.

5.4. Навчальний план та уніфікована програма передатестаційного циклу за фахом «Судово-психіатрична експертиза» тієї самої кафедри.

5.5. Контрольні роботи для перевірки знань студентів з предмету «Психіатрія, наркологія», розроблені кафедрою психіатрії та наркології Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

Водночас, з цілком позитивною оцінкою цих навчальних програм, слід вказати на явну недостатність даного напрямку роботи в Україні в цілому, що пов'язано з гострою необхідністю покращання додипломної та післядипломної підготовки лікарів загальної практики (сімейних лікарів), а також інших лікарів-інтернів щодо психіатричної та медико-психологічної допомоги практично усім континентам хворих, у тому числі обізнаності цих спеціалістів у питаннях психосоматичної медицини, психогієни, психопрофілактики, психотерапії і певною мірою — психофармакотерапії.

6. З метою підвищення рівня практичної психіатричної допомоги та підготовки відповідних спеціалістів членами Комісії організовано обговорення зазначених питань на низці профільних науково-практичних форумів:

6.1. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Когнітивні порушення в психіатрії» (АР Крим, м. Алушта, 16 вересня 2013 р.).

6.2. V (67) міжнародний науково-практичний конгрес студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми сучасної медицини» (м. Київ, 23—25 жовтня 2013 р.).

6.3. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні проблеми сімейної медицини» (м. Київ, 24—25 жовтня 2013 р.).

6.4. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні питання судової і соціальної психіатрії XXI століття» (м. Житомир, 18—19 квітня 2013 р.).

6.5. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Сучасні аспекти діагностики та лікування захворювань нервової системи» присвячена 110-річчю заснування кафедри неврології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (м. Київ, 19—20 вересня 2013 р.).

6.6. XVII Конференція Української проти епілептичної Ліги (м. Київ, 16—18 травня 2013 р.).

6.7. Перша українська науково-практична конференція з міжнародною участю «Можливості та перспективи когнітивно-поведінкової терапії» (м. Київ, 24—25 травня 2013 р.).

7. Задля поширення наукових знань серед різних верств населення щодо здорового образу життя, психогієни та психопрофілактики тільки членами Комісії, які працюють у м. Києві, здійснено понад 40 виступів у засобах масової інформації. Безумовно, цей показник в цілому по Україні набагато вищий. Але з огляду на помітне зростання в Україні, як і в інших країнах, поширеності певних форм психічних та поведінкових розладів, а також випадків інвалідності внаслідок подібних станів, цей напрямок роботи потребує особливої уваги.

В 2013 р. відбулося помітне зростання активності вітчизняних спеціалістів щодо розроблення наукових проблем психіатрії та медичної психології, на що вказує збільшення кількості проектів і звітів, поданих на розгляд Проблемної комісії «Психіатрія» цього року до 79 (в 2012 р. — 40). Зростає кількість запланованих дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук — 3 (у 2012 р. — 1) і на здобуття наукового ступеня кандидата наук — 30 (в 2012 р. — 17), а також запланованих або тих, що будуть продовжені, НДР психіатричних кафедр вищих навчальних закладів і підрозділів НДІ — 22 (у 2012 р. — 12). Покращилося й впровадження результатів наукових досліджень в установи практичної охорони здоров'я: підготовлено методичних рекомендацій — 9 (в 2012 р. — 2), нововведень — 6 (у 2012 р. — 1), патентів на корисну модель — 1 (в 2012 р. — 0). Дещо зменшилася кількість інформаційних листів — 3 (у 2012 р. — 5).

Прорецензовані проекти НДР значною мірою відповідають як рівню досягнень світової медичної науки, так і більшості пріоритетних напрямків розвитку вітчизняної охорони здоров'я. При цьому слід вказати науковим психіатричним центрам на необхідність удосконалення наукової роботи в наступних напрямках: в подальшому збільшувати кількість запланованих докторських дисертацій; на етапах планування та виконання НДР вищим навчальним медичним (фармацевтичним) закладам передбачати і здійснювати комплексування з іншими вищими навчальними закладами, науково-дослідними інститутами МОЗ, НАМН та інших відомств України, а також інших країн; залишається недостатньою кількість досліджень, присвячених поліпшенню організації психіатричної допомоги, «перенесенню» більш значної її частки в амбулаторні умови, підвищенню її якості в структурі сімейної медицини та в сільській місцевості, покращанню психолого-психіатричної допомоги психічно хворим дітям, особам із суїцидальними тенденціями, хворим на ВІЛ-СНІД, туберкульоз, інші інфекційні, а також соматичні захворювання; важливим шляхом подальшого підвищення рівня наукової діяль-

ності в галузі психіатрії та медичної психології є більш активне використання сучасних нейрофізіологічних, генетичних, інших лабораторних, а також епідеміологічних методів дослідження; особливу увагу необхідно звернути на подальшу активізацію впровадження результатів наукових досліджень в установах практичної охорони здоров'я, освітніх і навчальних програмах для додипломного та післядипломного етапів підготовки сімейних лікарів, фахівців із суміжних спеціальностей, а також створення і практичне використання освітніх програм для родичів хворих, широких верств населення з метою відпрацювання в останніх прагнення та навичок здорового способу життя, психогієни та психопрофілактики.

Згідно з клопотанням головного позаштатного спеціаліста МОЗ України зі спеціальностей «Психотерапія» і «Медична психологія» професора Михайлова Б. В. голова Проблемної комісії звернувся з проханням до Міністра охорони здоров'я України Р. В. Богатирьової та Президента Національної академії медичних наук А. М. Сердюка про зміну назви Проблемної комісії «Психіатрія» на Проблемна комісія «Психіатрія. Медична психологія» та затвердження нового складу Проблемної комісії «Психіатрія. Медична психологія».

Список літератури

1. Закон України «Про психіатричну допомогу» [Текст] // Відомості Верховної Ради України (ВВР) — 2000, № 19. — Ст. 143.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» № 1977-XII від 13.12.1991 р. [Текст] // Відомості Верховної Ради України — 1992. — 24 березня. — № 12. — Ст. 165.
3. Закон України «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки» [Текст] // Відомості Верховної Ради України — 2001. — № 48. — Ст. 253.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2013 року № 670 «Про виконання завдань Державної цільової науково-технічної та соціальної програми «Наука в університетах» на 2008—2017 роки у 2013—2014 роках» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/science/64/nauka-v-universitetakh>.
5. Напреєнко О. К. Стан психіатричної допомоги в Україні у 2003 році та в останнє десятиріччя, шляхи її вдосконалення [Текст] / О. К. Напреєнко, В. В. Домбровська // Журнал психіатрії і медичної психології. — 2004. — № 3(13). — С. 3—7.
6. Толстанов О. К. Удосконалення порядку надання психіатричної допомоги дітям [Текст] / О. К. Толстанов // Архів психіатрії. — 2013. — Т. 19, 3(74). — С. 21—27.
7. Указ Президента України «Питання Міністерства освіти і науки України» № 240/2013 від 25.04.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/240/2013>.
8. Стан психічного здоров'я населення та перспективи розвитку психіатричної допомоги в Україні [Текст] / [Хобзей М. К., Волошин В. В., Марута Н. О. та ін.] // Український вісник психоневрології. — 2012. — Т. 20, вип. 3(72). — С. 13—18.

Надійшла до редакції 17.01.2014 р.

НАПРЕЄНКО Олександр Костянтинович, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри психіатрії та наркології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, м. Київ; e-mail: napr_center@bigmir.net

NAPREYENKO Oleksandr Kostiantynovych, Doctor of Medical Sciences, Professor; Head of the Department of Psychiatry and Neurology of the O. O. Bohomolets's National Medical University, Kyiv; e-mail: napr_center@bigmir.net